

پول‌شویی و راهکارهای مبارزه با آن

عبدالحمید خسروی*

۱۷۱

اقتصاد اسلامی

مقدمه

پدیده پول‌شویی به هر اقدامی که موجب قانونی جلوه‌دادن پول‌های حاصل از فعالیت‌های نامشروع یا غیرقانونی است اطلاق می‌گردد که دارای آثار زیان‌بار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است. با توجه به متنوع بودن روش‌های کسب سود حاصل از اعمال خلاف، شیوه‌های پول‌شویی نیز متنوع بوده و به عواملی همچون جرم، نوع سیستم اقتصادی و قوانین و مقررات کشوری که در آن جرائم صورت می‌گیرد و یا پول در آن کشور تظہیر می‌گردد بستگی دارد. در این مقاله پس از ارائه تعاریف و روش‌های پول‌شویی و اثرات آن بر اقتصاد، پدیده پول‌شویی در ایران و سیاست‌ها و راهکارهای مبارزه با تظہیر پول مورد بررسی قرار گرفته است.

تعریف پول‌شویی (Money Laundry)

پول‌شویی عبارتست از هر نوع عمل یا اقدام به عمل برای مخفی‌نمودن یا تغییر ظاهر هویت عواید نامشروع یا غیرقانونی به طوری که وانمود شود از منابع قانونی یا مشروع حاصل گردیده است، به عبارت دیگر پول‌شویی روی دیگر سکه اقدامات بزهکارانه‌ای است که منشاء آن قاچاق مواد مخدر، ساخت، تهیه و فروش مشروبات الکلی، قاچاق کالا و ارز، رانت‌خواری، اخاذی، آدم‌ربایی، دائرکردن مراکز فساد و فحشاء، اختلاس و ارتشاء، کلاهبرداری، فعالیت‌های خرابکارانه (تروریستی)، تقلب در امور مالی، ثروت و درآمد‌های ناشی از فرار مالیاتی، منابع جاسوسی، گروگانگیری، قمار، سرقت، قاچاق کالاهای عتیقه و آثار باستانی است که طی

* کارشناسی ارشد اقتصاد.

فرآیندی با هدف تغییر ظاهر عواید حاصل از اقدامات و فعالیت‌های غیرقانونی و فرار از پیگردهای قانونی و پنهان نگه داشتن منشأ پول یا دارایی، از آن به‌عنوان پولی پاک، قانونی و مشروع استفاده نموده و وارد چرخه اقتصادی می‌گردد.

روش‌ها و مراحل پول‌شویی

هر قدر اقتصاد از شرایط رقابتی فاصله بیشتری داشته باشد، بستر برای گسترش فعالیت‌های پول‌شویی آماده‌تر و گسترده‌تر خواهد شد. بدین ترتیب کشورهایی که در آن منشأ پول مورد سؤال نباشد و دارای اقتصاد زیرزمینی، نظام اداری ناسالم و ناکارآمد و نظام مالی غیرشفاف‌اند و فاقد سیستم نظارتی قوی باشند، استعداد بیشتری برای پول‌شویی دارند و منابع حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی به سهولت می‌توانند وارد چرخه اقتصادی آن کشورها شده و پول‌شویی عملیاتی گردد.

شبکه بانکی، بازار بورس اوراق بهادار، خرید و فروش اوراق قرضه عمومی، کارت‌های اعتباری، خرید و فروش طلا، سکه و ارز، دارایی و مستغلات از کانون‌های عمده پول‌شویی می‌باشند. معمول‌ترین شیوه پول‌شویی این است که پول‌شویان یا به‌طور مستقیم پول نقد را در بانک‌ها سپرده‌گذاری می‌کنند و یا با ابزارهای پولی و مالی همانند چک و سفته در مکان‌های دیگر سپرده‌گذاری می‌نمایند. سرمایه‌گذاری عملیات پول‌شویی چنین مبالغ کلانی به روش‌های مختلف تطهیر می‌شود. با توجه به تنوع و گسترش روزافزون فعالیت‌های غیرقانونی حجم وسیعی از پول‌های کثیف به روش‌های مختلف تطهیر گردیده و در اقتصاد کشورها ادغام می‌گردد. آمار منتشره از سوی همکاری اقتصادی و توسعه نشان می‌دهد که کشور دانمارک در مبارزه با پول‌شویی رتبه اول در جهان دارد در مقابل کشورهای سوئیس و اتریش بیشترین زمینه‌ها را برای پول‌شویی در سطح جهان و کشورهای امارات متحده عربی و لبنان در خاورمیانه دارند و به‌عنوان بهشت پول‌شویان مطرح می‌باشند. عملیات پول‌شویی در سطح وسیع، اثرات نامطلوب و زیانباری بر اقتصاد کشورها و جامعه جهانی برجای می‌گذارد که از جمله این اثرات مخرب و زیانبار می‌توان به مواردی به شرح ذیل اشاره نمود:

۱. پول‌شویی موجب گسترش فعالیت‌های مجرمانه و زیرزمینی می‌شود و مجرمان و خلافکاران امکان ادامه حیات می‌یابند؛
۲. کاهش GNP به دلیل فرار مالیاتی و عدم ثبت وجوه حاصل از اعمال مجرمانه و تحت تأثیر قراردادان سیاست‌های اقتصادی، زیرا عدم وجود آمارهای صحیح از GNP، موجب تغییر سیاست‌های اقتصادی و کاهش کنترل دولت بر این سیاست‌ها می‌گردد؛
۳. فرار سرمایه از کشور جهت تطهیر؛

۴. پول‌شویی بازارهای مالی را مختل می‌کند، معاملاتی که برای مقاصد پول‌شویی انجام می‌گیرد تقاضا برای نقدینگی را افزایش می‌دهد، نرخ بهره و ارز را بی‌ثبات می‌کند و به رقابت غیرعادلانه منجر می‌شود و در نتیجه موجب افزایش نرخ تورم در کشورهایی می‌شود که مجرمان در آنجا فعالیت می‌نمایند و پول را تطهیر می‌کنند؛

۵. انباشت ثروت و قدرت در دست مجرمان و گروه‌های بزهکار امنیت ملی و اقتصاد کشور را تهدید می‌نماید؛

۶. کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های مولد؛

۷. تضعیف بخش خصوصی قانونی، چون پول‌شویان به‌منظور مخفی‌نمودن و پوشش درآمدهای حاصل از فعالیت‌های غیرقانونی خود، شرکت‌ها و مؤسسات مختلفی تشکیل داده و عواید حاصله را با وجوه قانونی ادغام می‌نمایند و از قدرت مالی بالایی برخوردارند می‌توانند محصولات و خدمات خود را با قیمتی کمتر از سطح قیمت بازار ارائه نمایند این موضوع رقابت را برای شرکت‌های قانونی مشکل می‌نماید و موجب تضعیف بخش خصوصی قانونی می‌شوند؛

هم‌چنین پول‌شویی موجب فاسدشدن ساختار حکومت و آسیب‌رسانی به اعتبار دولت‌ها و نهادهای اقتصادی کشورها می‌گردد.

۸. اختلال و بی‌ثباتی در اقتصاد، چون پول‌شویان الزاماً به دنبال کسب سود حاصل از سرمایه‌گذاری وجوه غیرقانونی خود در فعالیت‌های اقتصادی نیستند بلکه هدف اصلی آن‌ها نگهداری اصل وجوه است، لذا پول‌شویان سرمایه‌های خود را باری به هر جهت و پیش‌بینی نشده در بخش‌های مختلف اقتصادی سرمایه‌گذاری می‌نمایند که این موضوع خسارت‌های جدی به بخش‌هایی که پول‌شویان در آن سرمایه‌گذاری می‌نمایند و در نتیجه به کل اقتصاد وارد می‌نمایند.

هم‌چنین پول‌شویی موجب فاسد شدن ساختار حکومت و آسیب‌رسانی به اعتبار دولت‌ها و نهادهای اقتصادی می‌شود و گسترش فساد اداری، رشوه‌خواری و اختلاس، کاهش اشتغال مولد، افزایش فاصله طبقاتی، بی‌ثباتی و ناپایداری اقتصادی و نوسان جریان سرمایه از پیامدهای مذموم پول‌شویی است که موجب بروز تنش‌های اقتصادی و اجتماعی می‌گردد.

بررسی پدیده پول‌شویی در ایران

به‌طور کلی در هر جایی که جرم وجود داشته باشد عملیات پول‌شویی نیز وجود دارد یعنی پول‌های کثیف ناشی از جرم و جنایت وارد شبکه بانکی شده و پس از چند مرحله نقل و

انتقال منشأ اولیه پول گم شده و به عبارت دیگر پول کثیف تطهیر می‌شود. به دلیل اطلاع کشورها از آثار زیانبار پول‌شویی و اقدام به تدوین قوانین و مقررات و اتخاذ تدابیر لازم جهت مبارزه با این پدیده، موجب گردیده که عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به‌منظور تطهیر به‌سمت کشورهای هدایت شود که سازوکارهای نظارتی آن‌ها در بازارهای مالی ضعیف است یا تدابیری تاکنون برای برخورد با این معضل اتخاذ نکرده‌اند و دارای نظام اقتصادی و اداری ناسالم و ناکارآمد، نظام مالی غیرشفاف و کمبود منابع مالی می‌باشند.

نظام اقتصادی ایران بستر مناسبی برای پول‌شویی است زیرا بی‌نظمی نظام اقتصادی ایران که به دلیل تعدد مراکز تصمیم‌گیری و سیاستگذاری اقتصادی، تعدد مراکز سیاستگذاری و تولید امور بازرگانی، صنعتی و عدم نظارت جامع بانک مرکزی بر گردش پولی و بازارهای مالی کشور، همگی دست به دست هم داده تا ایران نتواند از یک نظام اقتصادی تعریف شده با یک سیاستگذاری کلان اقتصادی توسعه‌گرا برخوردار شود (تداخل نقش حاکمیتی و تصدی‌گری دولت).

سیاست خودکفایی مالی نهادها و سازمان‌های دولتی و عمومی به تدریج شرایطی را در بخش بازرگانی خارجی کشور به وجود آورده که بخش زیادی از واردات و اسکله‌های تخلیه بار در مبادی ورودی کالا از نظارت گمرکات خارج می‌باشد (حدود ۶۲ اسکله) هم‌چنین گسترش روزافزون مؤسسات پولی و اعتباری خارج از حوزه نظارت بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی موجب گردیده تا حاکمیت دولت بر گردش نقدینگی و بازارهای پولی و مالی کشور محدود گردد. با توجه به این وضعیت نابسامان اقتصادی، طبیعی است که در بدنه اقتصاد ملی، شکاف‌های متعددی به وجود آمده و همین شکاف‌ها بستر ساز سوءاستفاده مجرمان و خلافکاران اقتصادی شده است.

به موجب اصول (۴۶ و ۴۷) قانون اساسی، کسب و کار مشروع و مالکیت خصوصی که از راه مشروع باشد محترم است. هم‌چنین براساس اصل (۴۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی، «دولت مکلف است ثروت‌های ناشی از غصب، رشوه، اختلاس، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی و فروش زمین‌های موات، مباحات اصلی، دایرکردن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و صاحب حق رد نماید و در صورت معلوم‌نبودن او، به بیت‌المال بدهد، این حکم را دولت باید با رسیدگی، تحقیق و ثبوت شرعی اجرا نماید». بنابراین، اصل (۴۹) قانون اساسی از قابلیت لازم در خصوص مبارزه با جرم پول‌شویی برخوردار است. در ایران تاکنون اقدام قابل توجهی در مبارزه با پول‌شویی صورت نگرفته است تنها اقدام مثبت در این زمینه، لایحه منع پول‌شویی تقدیمی دولت به مجلس شورای اسلامی است که در مجلس ششم مورد بررسی قرار گرفت. برای مبارزه با پول‌شویی در سطح بین‌المللی، منشورها و قوانینی تدوین شده که یکی از آن‌ها پیمان‌نامه سال ۱۹۸۸ «وین» و قانون

مبارزه با پول‌شویی اتحادیه اروپاست که در سال ۱۹۹۱ تصویب شد، براساس این قانون احراز هویت مشتریان در دادوستدهای بیش از ۱۵ هزار یورو و گزارش موارد مشکوک ضروری است. گفته می‌شود در صورت عدم پیوستن ایران به لایحه مبارزه با پول‌شویی، ایران مجبور خواهد شد برای نقدشدن اعتبارات خود در بانک‌های خارجی، هزینه‌های فراوانی انجام نماید زیرا سیستم بانکی اروپا ممکن است به تحریم چنین کشورهایی همانند ایران اقدام نماید.

در شرایطی که مدیریت پولی و ارزی کشور ایران خود عرضه‌کننده اصلی ارز در بازار است و با فروش و تبدیل آن به ریال برای اداره کشور، منابع ریالی تأمین می‌کند و برای جلوگیری از کاهش نرخ ارز، تبدیل را در خارج انجام می‌دهد یک جریان پولی و مالی صورت می‌گیرد که منشاءشناسی پول را خدشه‌دار می‌کند. به تناسب جرمی که در هر کشور صورت می‌گیرد پول‌شویی نیز وجود دارد. به دلیل افزایش روزافزون جرائمی از قبیل قاچاق کالا و ارز، توزیع مواد مخدر، فسادهای مالی کارکنان شرکت‌ها و مؤسسات دولتی، سرقت، آدم‌ربایی، کلاهبرداری، رانت‌خواری، زمین‌خواری و جرائمی مانند خرید و فروش کد اقتصادی و صدور فاکتورهای تقلبی که فرار مالیاتی را موجب می‌گردد، سودهای کلانی را نصیب مجرمان می‌نماید که طبق آمارهای منتشر شده میزان پول کثیف در گردش اقتصاد ایران سالانه حدود ۱۱ میلیارد دلار می‌باشد که به دلیل فقدان قوانین و مقررات مدون و عدم وجود سازوکارهای نظارتی سالم و کارآمد و عدم نظارت بر نقل و انتقالات پول و آزادی سیستم بانکی موجب می‌گردد که این حجم از پول‌های کثیف به‌سادگی و سهولت در کشور تظهير گردد و مجرمان نیازی به خروج پول از کشور ایران نمی‌بینند.

راهکارهای مبارزه با پول‌شویی

با توجه به اثرات مخرب و زیان‌بار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی پول‌شویی امروزه ضرورت جلوگیری از تبدیل، نقل و انتقال، پذیرش یا تملک دارایی‌ها با منشأ غیرقانونی کاملاً احساس می‌گردد. در صورت عدم مبارزه با پول‌شویی حلقه‌های پیشین و پسین مبارزه با مفاسد اقتصادی ناقص می‌باشد از این‌رو کشورها برای مبارزه با پول‌شویی ابتداءً می‌بایست نسبت به تصویب و اجرای قانون مبارزه با پول‌شویی که یکی از اقدامات مفید و زیربنایی برای ریشه‌کنی اقدامات مجرمانه و فساد مالی است اقدام نمایند. زیرا اجرای قانون می‌تواند به برقراری امنیت و ثبات اقتصادی در کشور منجر شود و عرصه بر رفتارهای مجرمانه تنگ نماید و صاحبان پول‌های کثیف را به سادگی قابل شناسایی نماید. اگرچه عده‌ای معتقدند که اجرای قانون مبارزه پول‌شویی موجب خروج سرمایه از کشور می‌گردد. ولی در صورتی که با جرم

اقتصادی برخوردار اقتصادی شود و نه برخوردار سیاسی موجب ایجاد امنیت بیشتر اقتصادی می‌شود. در این جا به برخی از راهکارهای مبارزه با پول‌شویی اشاره می‌نماییم.

۱. عضویت در معاهدات پولی و مالی بین‌المللی و استفاده از امکانات آن‌ها برای مقابله با پول‌شویی، مصونیت هر کشور را در مقابل پول‌شویی بیشتر می‌نماید. آنچه که اهمیتی فراتر از قوانین پول‌شویی یافته، چگونگی تعاملات و همگرایی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی میان کشورها برای استقرار چترهای نظارتی و کنترلی مبارزه با پول‌های کثیف است (محور همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با پول‌شویی، پیشگیری، کنترل، کشف و مبارزه است). از این رو کشورها که واقفند به تنهایی قادر به مبارزه با پول‌شویی نیستند و این مبارزه ماهیتی فراملی و فرامرزی دارد، تلاش می‌نمایند با پیوستن به توافق‌نامه‌های منطقه‌ای یا الحاق به کنوانسیون‌های بین‌المللی و یا مشارکت در دیگر موافقت‌نامه‌های جهانی از آفات مخرب و زاینبار پول‌شویی بکاهند؛
۲. سیاست کنترل و نظارت بر ارزهای خارجی و به‌کارگیری شیوه‌های نظارتی به‌منظور ممانعت از پول‌شویی توسط کارکنان دولت و آموزش‌های ضد پول‌شویی به کارکنان بانک‌ها و صرافی‌ها و استفاده از کمک‌های فنی I.M.F؛
۳. اصلاح ساختار مالیاتی کشور و جلوگیری از فرار مالیاتی پول‌شویان؛
۴. از آن‌جا که شبکه بانکی و صندوق‌های قرض‌الحسنه بهترین وسیله برای تطهیر پول می‌باشند، بازسازی واسطه‌های مالی شبکه بانکی و مؤسسات اعتباری می‌تواند نقش کلیدی و مؤثری در جهت جلوگیری از گسترش پول‌شویی ایفا نماید؛
۵. فاصله‌گرفتن از اقتصاد دولتی و ایجاد فضای سالم رقابتی در اقتصاد، زمینه را برای مبارزه با پول‌شویی فراهم می‌نماید؛
۶. ایجاد و استقرار نهادی سازماندهی شده و تشکیلاتی مقتدر جهت مبارزه با پول‌شویی؛
۷. چون پول‌شویان از ثروت و قدرت بالایی برخوردارند و اکثراً نیز با یکدیگر به مبادله مالی می‌پردازند برخی از پول‌شویان کاملاً مسلط به فن‌آوری‌های اطلاعاتی نظیر اینترنت یا شیوه‌های جدید تجارت الکترونیک هستند لذا زمان آن فرا رسیده است که نظام‌های اطلاعاتی و امنیتی، نظامی و انتظامی کشورها به قلمرو این حیطه‌های فن‌آوری وارد شده و در چهارچوب تجویزهای قانونی بتوانند پیام‌های اینترنتی یا وب‌سایت‌های پول‌شویان را رمزبایی و فیلترگذاری کنند؛
۸. با نام‌کردن حساب‌های بانکی بی‌نام در زمان افتتاح حساب‌ها و بستن این‌گونه حساب‌ها؛
۹. وجود گزارشات آماری یکی از ابزارهای مهم برای عملیات ضد پول‌شویی است با

استفاده از گزارشات آماری دقیق، امکان برنامه‌ریزی مطمئن برای عملیات ضد پول‌شویی وجود دارد؛

۱۰. اجرای عملیات بانکداری اسلامی در جریان مبارزه با پول‌شویی. گرچه در فعالیت‌های افراد در بانکداری اسلامی و همچنین سایر معاملات اصل بر صحت است، با این وجود سیاست بانک‌های اسلامی باید بر این باشد که طریقی برای تطهیر درآمدهایی که از طریق غیرمجاز فراهم شده، نگردند، ضمن این‌که اصل تحریم ربا و حرمت فعالیت‌های باطل (لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ) از ویژگی‌های بانکداری اسلامی در حذف ریشه پدیده پول‌شویی است و بدیهی است چنان‌چه بتوان ثابت کرد سپرده‌ای در بانک اسلامی از طریق غیرمجاز تجهیز گردیده براساس احکام دینی این سپرده را می‌توان ضبط کرد و به صاحب اصلی آن مسترد نمود.

در نهایت باید گفت با جرم اعلام‌نمودن پول‌شویی و تصویب و اجرای قوانینی برای بانکداری که کلیه بانک‌ها و شعب داخل و خارج کشور را از پول‌شویی دور سازد می‌توان بستر مناسب را جهت عملیات ضد پول‌شویی ایجاد نمود.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

پول‌شویی که فرایند تبدیل پول‌های کثیف ناشی از فعالیت‌های نامشروع، غیرقانونی و بزهکارانه به پول‌های تمیز و دارایی‌های مشروع و قانونی است جزئی از یک نظام ناسالم اقتصادی است که اقتصاد زیرزمینی، نظام اداری ناسالم و غیرکارآمد، نظام مالی غیرشفاف و فاقد سیستم نظارتی قوی، بستر مناسب را برای عملیات پول‌شویی فراهم می‌نماید. پول‌شویی دارای اثرات گسترده نامطلوب و زیانباری است که کاهش GNP، فرار مالیاتی، فرار سرمایه از کشور جهت تطهیر، اختلال در بازارهای مالی، افزایش نقدینگی، افزایش تورم، تهدید امنیت ملی و اقتصادی کشور، انباشت ثروت و قدرت در دست مجرمان و امکان ادامه حیات آنان، کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری در فعالیتهای مولد، تضعیف بخش خصوصی، فاسدشدن حکومت و بروز تنش‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در جامعه از جمله پیامدهای مذموم پدیده پول‌شویی است. اقتصاد ایران نیز به دلیل بی‌نظمی نظام اقتصادی کشور، تعدد مراکز تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری اقتصادی، عدم نظارت بانک مرکزی برگردش پولی و مالی کشور، تداخل نقش حاکمیتی و تصدی‌گری دولت، عدم نظارت بر نقل و انتقالات پول، آزادی سیستم بانکی و فقدان قوانین و مقررات مدون بستر مناسبی برای پدیده پول‌شویی می‌باشد.

برخی از الزامات و ابزارهای مبارزه با پول‌شویی عبارتند از: تصویب و اجرای قوانین و مقررات ضد پول‌شویی، و ایجاد فضایی ناامن برای مجرمان، عضویت در معاهدات پولی و مالی بین‌المللی و برداشتن

موانع بر سر راه همکاریهای بین المللی، اصلاح ساختار مالیاتی کشور، کنترل و نظارت بر ارزشهای خارجی، فاصله گرفتن از اقتصاد دولتی، ایجاد دستگاه و تشکیلاتی مقتدر برای مبارزه با پولشویی، با نام کردن حسابهای بانکی بی نام، ارائه گزارشات آماری، اجرای عملیات بانکداری اسلامی و بازسازی و اصلاح سیستم بانکی و مؤسسات اعتباری، زیرا همان گونه که بانکها مهم ترین پناهگاه عاملان پولشویی است به همان اندازه نیز گلوگاه حساس به دام انداختن پولشویان است.

بهترین ابزار مبارزه با قاچاق و اعمال مجرمانه، مقابله با پولشویی است چون دردی پنهان است که نتیجه آن بیماری اقتصاد است.

منابع و مأخذ:

أ. فارسی

۱. بهرامزاده، حسنعلی و شریعتی، حسین، «روش های مبارزه با پولشویی»، ماهنامه تدبیر، شماره ۱۴۹، مهرماه ۱۳۸۳ش.
۲. سمی، س. «حدیث کیف پولشویی»، ترجمان اقتصادی، سال سوم شماره ۴۳، خرداد ۱۳۸۰ش.
۳. علی اکبری. زهرا، «بهشت پولهای کثیف»، دنیای بانکداری، فصلنامه بانک، شماره ۱۴، دی ۱۳۷۹ش.
۴. «اهمیت قانون گذاری در مبارزه با پولشویی»، مجلس و پژوهش، سال دهم، شماره ۳۷، بهار ۱۳۸۲ش.
۵. مدنی اصفهانی، محبوبه و ملک، عبدالرضا، پولشویی و راه های مبارزه با آن، اداره مطالعات و بازاریابی بانک رفاه، ۱۳۸۲ش.
۶. مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، طرح مطالعاتی مبارزه با جرم پولشویی، تیر، مرداد و شهریورماه ۱۳۸۲ش.

ب. انگلیسی

1. Baker, R., Scholar, G., Money Laundering and Fight Capital: The Lmpact on Pritive banking Economic studies, Brookings Lnstitution, November 1999.
2. Basic facts about Money Laundering, FATF, GAFI, 2002.
3. Money Laundering Comparative, Economic Perspective, May 2001.
4. Quirk, P. Money Laundering: Muddying The Macroeconomy, Finance and Development, March 1997.
5. The National Money Laundering Strategy For 1999, the us Department of the treasury the us Department of Tustice, Sept 1999.